

Raadsinformatiebrief

Nr. :
Reg.nr. : 104893
B&W verg. : 15 januari 2013

Onderwerp: Evaluatie van het project Kroon op je Wijk

1) Status

In het licht van de actieve informatieplicht informeren wij U over de stand van zaken met betrekking tot de beleidsuitvoering van Kroon op je wijk.

2) Samenvatting

Het project Kroon op je Wijk biedt op wijkniveau diensten op het gebied van wonen, welzijn en zorg, die door bewoners worden uitgevoerd: vanaf begin 2009 in de Hambaken en vanaf 2010 ook in Boschveld. De projectstatus voor Kroon op je Wijk loopt nu af.

In de Hambaken zijn 12 diensten opgericht. Het accent heeft hier vooral gelegen op het experimenteren met nieuwe werkwijzen om op die manier de eigen kracht van bewoners te stimuleren. In Boschveld heeft het accent meer gelegen op de ontwikkeling van, op termijn, zelfstandig draaiende diensten.

We stellen vast dat het maatschappelijk effect van het project moeilijk meetbaar te maken is. Met behulp van interviews verkregen we een meer kwalitatief beeld en daaruit komt naar voren dat in beide wijken een nieuwe beweging tot stand is gekomen en dat het project leidt tot meer betrokkenheid bij de wijk. Naast de succesfactoren hebben we ook leerpunten inzichtelijk gemaakt. Essentieel voor de uitvoering van Kroon op je wijk is, dat wordt aangesloten op vragen en initiatieven van bewoners, fysieke zichtbaarheid, vroegtijdig betrekken van maatschappelijke organisaties en ondernemers, kosten in verhouding tot het verwachte rendement en alternatieve manieren worden gevonden om mensen te vinden voor vrijwillige uitvoering van de diensten.

In 2013 is er budget om het project voort te zetten en in de loop van dit jaar nemen we een besluit over hoe we het project na 2013 voortzetten tegen het licht van de bijdrage die het kan leveren aan de 'Sociale Kracht van de Stad' en de sociale transitie. Kroon op je wijk wordt dan, als het voortgezet wordt, onderdeel van de reguliere begrotingsmiddelen 2014.

3) Wij bieden u dit stuk ter informatie aan.

Steller : de Leeuw
Tel. : (073) 615 93 10
E-mail : m.deleeuw@s-hertogenbosch.nl

Aanleiding

Het project Kroon op je Wijk biedt op wijkniveau diensten op het gebied van wonen, welzijn, zorg, die door bewoners worden uitgevoerd. Vanaf begin 2009 wordt Kroon op je Wijk in de Hambaken uitgevoerd. Het is één van de projecten in het kader van de provinciale regeling 'Samen Investeren in Brabant Stad'. Kroon op je wijk in Boschveld is in 2010 van start gegaan en is één van de speerpunten uit de 40-plus gelden aanpak (extra middelen vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties (BZK) voor de wijkontwikkeling Boschveld).

De projectstatus voor Kroon op je Wijk loopt nu in beide gebieden af. Voldoende aanleiding om te evalueren. We hebben het project geëvalueerd met behulp van een evaluatie van Divers en interviews met verschillende actieve bewoners en ondernemers in de twee wijken. De evaluatie is ook van belang om de provinciale gelden voor Kroon op je Wijk in de Hambaken te verantwoorden. Onderstaand kijken we eerst terug naar de ambitie en doelstellingen van het project. Vervolgens beschrijven we wat er concreet is gerealiseerd (activiteiten) en benoemen we de belangrijkste succes- en leerpunten. Afsluitend volgt de conclusie met uitgangspunten voor een eventueel vervolg.

4) Inhoud

Ambitie, doelen en activiteiten.

Vier jaar geleden is het project Kroon op je Wijk van start gegaan. Kern is het verbinden van de vraag van bewoners naar woon, zorg en welzijnsdiensten aan het aanbod van bewoners die deze diensten uit kunnen voeren. Een bijkomend doel is dat door deze verbinding ook een bijdrage wordt geleverd aan de sociale cohesie op gebiedsniveau (wijk of buurt). Met deze ambities startte het project in 2009.

De formule van Kroon op je Wijk is eenvoudig: het gaat om de ontwikkeling van "woon, zorg en service-achtige" diensten voor bewoners in de wijk, die worden gedragen en uitgevoerd door andere wijkbewoners. Kroon op je wijk moet verschil gaan maken door samen met partners in de stad, op zoek te gaan naar nieuwe verbindingen tussen bewoners, professionals en ondernemers. Verbindingen die niet zo voor de hand liggen, maar soms nieuwe energie blootleggen, waar we dankbaar gebruik van kunnen maken.

Met deze ambitie in het achterhoofd zijn de onderstaande doelstellingen opgesteld:

Op collectief niveau:

- ✓ Ondersteunen van prettig en (langer) zelfstandig wonen door aanbod van woon-, zorg- en service diensten. Deze vraag kan komen van zowel bewoners, als professionals of ondernemingen.
- ✓ Versterken van leefbaarheid en sociale cohesie in een gebied ('kennen en gekend worden"). We gaan er vanuit dat ook het samenleven met elkaar hierdoor verbeterd.
- ✓ Vergroten van economische dynamiek in een gebied. Door verbinding van het bedrijfsleven met een gebied ontstaan nieuwe kansen. Het maatschappelijk ondernemen van bedrijfsleven en inzet van social return maakt nieuwe kansen zichtbaar. Ook dit is burgerkracht.

Op individueel niveau:

- ✓ Stimuleren zelfredzaamheid en langer zelfstandig wonen door gebruik diensten. Door gebruik van de diensten zal er minder of op een later tijdstip een beroep worden gedaan op de individuele zorgverstrekkingen.
- ✓ Tegengaan sociaal isolement door gebruik diensten en ook zelf diensten uit te voeren. Sommige categorieën bewoners willen en kunnen zich nuttig maken voor anderen in de wijk.
- ✓ Creëren van kansen voor individuele sociale stijging (via vrijwilligerswerk, arbeidsgerichte activering, werken met behoud van uitkering etc.).

De doelen worden bereikt door de volgende activiteiten:

- ✓ Ontwikkelen van een dienstenaanbod op de verschillende leefgebieden van bewoners.
- ✓ Creëren van "werkplekken" binnen die diensten (variërend van vrijwillige inzet tot werkervaringsplekken).
- ✓ Ophalen van vragen en aanbod in de wijk.
- ✓ Ondersteunen van bewoners die de diensten uitvoeren.
- ✓ Maatschappelijke partners vinden, vervolgens gezamenlijk ontwikkelen en binden.
- ✓ Inbedden en aansluiten op bestaande voorzieningen.

Resultaten

In Boschveld en Hambaken is het Kroon op je wijk concept op verschillende wijze vormgegeven. Vandaar dat we voor de resultaten apart inzoomen op beide buurten.

Hambaken

Bij de start in de Hambaken lag de nadruk vooral op het ontwikkelen van nieuwe diensten (Welzijn Nieuwe Stijl) gericht op het aanboren van de eigen kracht van bewoners.

Er zijn in 12 diensten opgericht. Het bereik onder bewoners, en de partners die bijdragen, variëren per dienst. De streefgetallen die benoemd zijn bij de start van Kroon op je Wijk in de Hambaken zijn gerealiseerd, namelijk: minimaal 10 nieuwe diensten en 30 begeleidingstrajecten voor bewoners.

Om een beter beeld te geven van dergelijke diensten beschrijven we het project 'Huishoudcoaching'. Bewoners die moeite hebben met het op orde houden van het huishouden en het bijhouden van administratie, post en financiën kunnen een steun in de rug gebruiken. Signalen hierover komen vanuit professionals zoals de woonconsulent, de wijkverpleegkundige, het maatschappelijk werk, opbouwwerk en politie. Intensieve hulpverlening is bij deze bewoners vaak niet nodig. Via de dienst huishoudcoaching maakt men een koppeling met een goed getrainde vrijwilliger die het huishouden ondersteunt. Per jaar worden op deze manier 10 gezinnen ondersteund zodat zij na een jaar weer zelfstandig verder kunnen. De inzet van huishoudcoaches is goedkoper dan begeleiding door professionals. De aanpak is daarnaast meer efficiënt en duurzaam: door laagdrempelig en intensief contact worden knelpunten duidelijker (via signalen van de coach) en is de professionele inzet meer op maat. Bewoners blijven niet jarenlang in een "leun-steun constructie met de hulpverlening". Movisie heeft het project als (landelijk) voorbeeldproject voor Welzijn Nieuwe Stijl omarmd.

Een ander voorbeeld in de Hambaken is de Talentenbank. Dit fungeert als een burenhulpcentrale en is tevens een middel om het 'voor wat, hoort wat-principe' vorm te geven. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld de fietsenmaker dienst waar mensen tegen betaling van de materiaalkosten hun fiets kunnen laten maken in ruil voor een tegendienst zoals bijvoorbeeld de tuin van iemand opruimen.

Boschveld

In Boschveld heeft het accent van Kroon op je Wijk vooral gelegen op innovaties en verbindingen buiten het traditionele welzijnsveld; ondernemers spelen hier een belangrijke rol. Er zijn vier diensten ontwikkeld: een fietsenwerkplaats, een boodschappendienst, een ondernemersnetwerk en de talentenbank. Een was- en strijkservice is in ontwikkeling.

De Talentenbank vervult in Boschveld een belangrijke functie in het samenbrengen van vraag en aanbod van bewoners, partnerorganisaties en bedrijven. Via de talentenbank zijn 60 matches gemaakt van vraag en aanbod. Bij een veelvoud van gelijke vragen is opgeschaald naar de ontwikkeling van een collectieve dienst.

Het ondernemersnetwerk is goed ontwikkeld en biedt een goede voedingsbodem voor verdere bijdragen vanuit bedrijven aan de wijk. Samen met partners in Boschveld is een onderzoek opgestart om Kroon op je Wijk te laten door ontwikkelen van project naar onderneming.

Een ander voorbeeld is de boodschappendienst. Deze is erop gericht dat ouderen en mensen met een beperking met begeleiding zelfstandig hun boodschappen kunnen doen. De bus, die beschikbaar is gesteld door Brabant Zorg, rijdt twee keer per week naar winkelcentrum Helftheuvel. De chauffeurs zijn vrijwilligers of bewoners met een werkloosheidsuitkering op een werkervaringsplaats. Is begeleiding nodig, dan organiseren de gebruikers dat zelf of kunnen ze een beroep doen op de Talentenbank (burenhulp). Onder andere de wijkverpleegkundige van IVT brengt de boodschappen bus onder de aandacht van potentiële gebruikers. Door deze dienst kunnen bewoners langer zelfstandig regie voeren over hun huishouden en doen andere bewoners werkervaring op. Voorbereidingen worden getroffen om de boodschappen bus ook in Kruiskamp/Schutskamp te laten rijden.

De evaluatie van de nu lopende diensten is goed: de deelnemers en de partijen die participeren zijn enthousiast. De fietsenwerkplaats heeft een goede naam in de wijk. Het is een dagbestedingsplek die steeds meer een aanzuigende werking heeft. Ondernemers zijn enthousiast en willen leerwerkplekken aanbieden. Het proces om daar te komen is nu nog gaande.

Succes- en leerpunten.

Allereerst moeten we vaststellen dat het moeilijk is gebleken om het maatschappelijk effect van het project vast te stellen. We kunnen niet exact meten wat de bijdrage van het project is geweest aan de doelstellingen zoals het vergroten van het individuele sociale netwerk, het uitstel van het beroep op zorgvoorzieningen, persoonlijke ontwikkeling van mensen en de sociale wijkontwikkeling etcetera. Er zijn wel aanwijzingen dat het project hieraan een bijdrage heeft geleverd. Bijvoorbeeld doordat mensen werkervaring opdoen door hun vrijwillige inzet voor de diensten of het voorbeeld van ouderen die met behulp van de boodschappenbus zelf hun boodschappen kunnen blijven doen. Dit kan ertoe leiden dat iemand thuis kan blijven wonen of minder huishoudelijke hulp nodig heeft en dan levert zo'n dienst ook economisch rendement. Veelal spreken we over een veronderstelt maatschappelijk effect bijvoorbeeld bij de dienst huishoudcoaching veronderstellen we dat mensen anders een beroep op professionele hulp zouden doen of minder zelfredzaam zouden zijn. De totale effecten zijn echter niet meetbaar te maken.

De meerwaarde van het project is echter ook op een andere manier zichtbaar te maken, namelijk door te vragen naar de ervaringen van betrokken bewoners en ondernemers. Het gaat dan om meer kwalitatieve resultaten. Om hier zicht op te krijgen hebben we interviews gehouden met een aantal uitvoerders van diensten. We hebben gesproken met de vrijwilligers van de fietsenwerkplaats in de Hambaken, een gastvrouw in Zirkoon in de Hambaken, twee ondernemers van het ondernemersnetwerk Boschveld en twee vrijwillige huishoudcoaches.

De uitvoerders van de diensten geven aan dat zij, ieder op hun eigen wijze, een bijdrage leveren aan de wijk en haar bewoners. Voor de ondernemer heeft dit weer andere accenten dan voor een bewoner die zich vrijwillig inzet. We horen uit de gesprekken dat het ontwikkelen en uitvoeren van deze diensten in beide wijken een nieuwe beweging op gang heeft gebracht. Er is nieuwe energie aangeboord en er zijn verbindingen gemaakt met ondernemers en bedrijven. Uit de interviews spreekt enthousiasme en betrokkenheid bij de wijk. Men vindt het prettig een positieve bijdrage aan de wijk te leveren en zich in te zetten voor medebewoners. Het actief zijn als vrijwilliger bij de diensten verruimt het sociale netwerk van mensen en geeft voldoening.

Uit de interviews blijkt ook dat bestaande diensten kunnen leiden tot nieuwe initiatieven. De vrijwilligers van de fietsenwerkplaats willen bijvoorbeeld graag een leerling fietsenmaker gaan begeleiden en de mensen die actief zijn in de 'Boschveldtuin' denken na over andere initiatieven.

Er zijn ook leerpunten. Bepaalde diensten zijn niet van de grond gekomen en enkele bewoners zijn gestopt. Een analyse hiervan geeft leerpunten voor de toekomst.

Soms is bijvoorbeeld de schaalgrootte van een wijk/ buurt te klein om voldoende volume te hebben om een dienst op te starten (bijvoorbeeld de Verhuisservice of het Kroon op je wijk project in de Gestelse buurt). Dan kan opschaling de oplossing zijn.

Verder blijkt dat een laagdrempelige, min of meer natuurlijke ontmoetingsplaats in een wijk van belang is. Als dit afwezig is dan zijn er steeds opnieuw extra inspanningen nodig om vragen en talenten van bewoners boven tafel te krijgen. In de Hambaken was een dergelijke ontmoetingsplaats bij aanvang niet aanwezig maar inmiddels vervult de fietsdienst voor een deel deze functie.

Ook is gebleken dat de opstartfase van veel diensten over het algemeen langer is dan bij aanvang was verwacht; er is vaak meer er langer begeleiding nodig.

Een ander leerpunt betreft de vrijwilligers. Zij zijn essentieel voor Kroon op je wijk maar soms is het lastig om vrijwilligers te werven en vast te houden. Het is dan belangrijk om aan te sluiten op de initiatieven van bewoners zelf én te zorgen voor goede begeleiding van de vrijwilligers.

Vanuit kosten oogpunt is de begeleiding van vrijwilligers een aandachtspunt. In de Hambaken blijkt bijvoorbeeld dat het haalbaar is om de diensten met geringe middelen voort te zetten maar de begeleiding van de vrijwilligers blijft aandacht vragen. Dan kan het belangrijk zijn om vroegtijdig te kijken hoe de dienst (inclusief de vrijwilligers) ingebed kan worden bij bestaande structuren of organisaties.

Daarin kunnen, naast de maatschappelijke organisaties, ook ondernemers een positieve rol vervullen en het is dan ook van belang hen vroegtijdig bij initiatieven te betrekken.

Conclusie

Met Kroon op je wijk is een start gemaakt met het maken van de verbindingen tussen alle participanten in de wijk: bewoners, professionals, instellingen en ondernemers. We zijn op die manier op zoek gegaan naar burgerkracht in de wijken en hebben samen een beweging in gang gezet. Dit is goed van de grond gekomen.

Aan de andere kant is vastgesteld dat we de maatschappelijke effecten moeilijk meetbaar kunnen maken én dat voor er voor een succesvolle uitvoering voldaan moet zijn aan een aantal randvoorwaarden. De afgelopen jaren hebben laten zien dat er potentie is, maar dat de ontwikkelfase tijd vraagt. Het streven is dat de diensten zichzelf gaan bedruipen of onderdeel gaan uitmaken van reguliere dienstverlening.

Voor voortzetting van het project in 2013 zijn middelen beschikbaar. Over de invulling van het project gedurende de rest van dit jaar maken we aanvullende afspraken met Divers waarbij we de aandachtspunten uit deze evaluatie meenemen.

Vervolgens besluiten we in de loop van dit jaar hoe we Kroon op je wijk verder gaan doorontwikkelen na 2013. We bekijken dan onder meer of en hoe Kroon op je Wijk een bijdrage kan leveren aan de sociale visie 'Sociale Kracht van de Stad' en aan de transities (AWBZ, Jeugdzorg, Wet Werken naar Vermogen). Diensten moeten zichzelf gaan bedruipen of onderdeel gaan uitmaken van de reguliere dienstverlening van bijvoorbeeld organisaties als Divers en Juvans. In het kader van de BCF opdracht 2014 maken we dan afspraken over de inzet voor Kroon op je wijk.

Gebaseerd op de evaluatie stellen we vast dat voor een eventueel vervolg van 'Kroon op je Wijk' in ieder geval de volgende randvoorwaarden van belang zijn voor de uitvoering:

- In de eerste plaats moeten de diensten aansluiten op de behoeften en initiatieven van bewoners, instellingen en ondernemers.
- Kroon op je wijk moet fysiek zichtbaar aanwezig zijn in de wijk en gekoppeld zijn aan andere functies, zoals Talentenbank en Wijkplein zodat een natuurlijke toeloop ontstaat.
- Maatschappelijke organisaties en ondernemers moeten vroegtijdig betrokken worden bij de initiatieven en er moeten vroegtijdig afspraken worden gemaakt over de mogelijkheden om de diensten in te bedden binnen bestaande organisaties.
- Bij de start van een nieuwe dienst moet bepaald worden welk (economisch of maatschappelijk) rendement de dienst naar verwachting zal opleveren en de projectkosten

zoals voor de begeleiding van vrijwilligers moeten hiermee in verhouding staan. Het thema 'eigen kracht' staat ook in dit project voorop.

- De diensten vallen en staan met mensen die zich vrijwillig willen inzetten. Dit vraagt in ieder geval goede begeleiding van de vrijwilligers maar er moet ook gezocht worden naar andere mogelijkheden. Als mensen met een werkloosheidsuitkering de mogelijkheid krijgen om gedurende een langere periode (werk)ervaring op te doen (dat is nu beperkt tot maximaal 6 maanden) boren we hiermee een nieuw reservoir van potentiële vrijwilligers aan. Ook mensen zonder arbeidsplicht kunnen in het kader van participatie een bijdrage leveren aan Kroon op je wijk.

5) Financiën

De projecten Kroon op je Wijk Hambaken en Boschveld zijn op verschillende wijzen gefinancierd. In Hambaken is het project uitgevoerd met geld van de provinciale regeling Samen Investeren in Brabant Stad en gemeentelijke middelen. Voor Boschveld is Kroon op je Wijk volledig gefinancierd met middelen vanuit de 40-plus regeling vanuit het ministerie van BZK.

Kroon op je Wijk in de Hambaken heeft voor vier jaar €629.000 gekost. Dit zijn projectleiderskosten en activiteitenkosten. De dekking komt van de provincie, €500.000 en de gemeente €200.000.

Voor Boschveld zijn deze kosten voor 3 jaar €352.000 en deze worden gedekt uit de bovengenoemde 40 plus gelden. De budgetten zijn voor een groot deel ingezet voor de kosten van de projectleiding en begeleiding van de vrijwilligers.

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
De secretaris, De burgemeester,

mr. drs. I.A.M. Woestenbergh

mr. dr. A.G.J.M. Rombouts

Bijlagen:

1. Interviews uitvoerders Kroon op je wijk Hambaken en Boschveld.

Ter inzage:

Geen